

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (LEGISLATION).

Кошти проектів програми Еразмус+ є коштами міжнародної технічної допомоги – МТД і всі проекти повинні пройти реєстрацію в Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України (МЕРТ). Реєстрація відбувається паралельно з реалізацією проекту і не повинна перешкоджати виконанню зобов'язань по проекту. Про неможливість і причини виконання зобов'язань за проектом (не участь в заходах, неналежне використання коштів, затримки відшкодувань тощо) необхідно відразу повідомляти координатора проекту, щоб в подальшому це не призвело до штрафних санкцій для проекту. Невиконання зобов'язань може призвести до виключення партнера за рішенням партнерства.

Важливо звертати увагу, що існує велика кількість підзаконних нормативно-правових актів, для того, щоб визначити яким актом слід керуватись у разі суперечності норм підзаконного нормативно-правового акта нормам Закону України: юридична сила **закону** як основного джерела права, його місце в системі нормативно-правових актів закріплені в Конституції України (254к/96-ВР) див. деталі - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v3526323-09>.

Якщо виникають сумніви щодо застосування процедур і механізмів, рекомендуємо писати запит відповідним органам (наприклад, казначейство, податкова, Мінекономрозвитку тощо), для запобігання непорозумінням під час перевірок.

Запровадження проектів Європейського Союзу в Україні регулюється наступними документами:

- 1) **Міжнародний договір - Рамкова угода** між Урядом України і Комісією Європейських Співтовариств, яку ратифіковано із заявою **Законом № 360-VI (360-17) від 03.09.2008 р.** яка регулює застосування правил донора, звільнення від оподаткування та інші пільги для проектів ЄС. Див. документ українською мовою за посиланням: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_763 переклад англійською мовою за посиланням: [file:///D:/Windows/Мои%20документы/Ukraine_Framework%20Agreement_EN%20\(1\).pdf](file:///D:/Windows/Мои%20документы/Ukraine_Framework%20Agreement_EN%20(1).pdf)
- 2) Багаторічна індикативна програма 2014-2017 рр. в рамках нового **Європейського інструменту сусідства**, див. документ за посиланням: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0027:0043:EN:PDF> (механізми: http://eeas.europa.eu/enp/how-is-it-financed/index_en.htm - англ.м.; http://www.enpi-info.eu/main.php?id=414&id_type=2&lang_id=471 – рос.мовою).
- 3) **Угода про Асоціацію** між Україною та Європейським Союзом, див. документ за посиланням: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631
- 4) **Закон України «Про вищу освіту»**, див. документ за посиланням: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (переклад англійською мовою: Law_Higher Education_Ukraine_EN_2014 [Текст Закону України "Про вищу освіту" \(2014 р.\) - переклад англійською мовою](#))
- 5) **Східне Партнерство**, див. документ за посиланням: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/eastern_partnership/eastern_partnership_u_k.htm
- 6) **Грантова Угода** з усіма додатками та інструкціями ЕАСЕА – є ключовим документом для запровадження проектів програми Еразмус+. Важливо отримати від грантоотримувача – координатора проекту копію Грантової Угоди з додатками та детально і уважно ознайомитись. Відповідно до Грантової Угоди координатор зобов'язаний надати копію всім членам партнерства (Шаблони є за посиланням: http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/beneficiaries-space_en переклад українською мовою: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka2-proekty-spivpratsi/rozvytok-potentsialu-ex-tempus/vikonavtsyam-proektiv.html>).
- 7) **Партнерська Угода** – є юридичним документом, обов'язковим і ключовим документом партнерства щодо правил, процедур, механізмів, ролі і відповідальності запровадження проектів. Така Угода повинна бути підписана та надіслана ЕАСЕА не пізніше 6 місяців з початку діяльності проекту (Шаблони є за посиланням: http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/beneficiaries-space_en переклад українською мовою:

<http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka2-proekty-spivpratsi/rozvytok-potentsialu-ex-tempus/vikonavtsyam-proektiv.html>).

Якщо університет з України є координатором проекту (грантоотримувачем) така Угода разом з кошторисами є необхідною для перерахування коштів всім партнерам на рахунки організацій. Рекомендується узгодити терміни перерахування (наприклад, щоквартально витрати і план витрат на наступний квартал) та звітності (підтверджувальних документів).

- 8) **Постанова Кабінету Міністрів України** Про порядок залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги від 15 лютого 2002 р. N 153 (останні зміни від 19.08.2015) «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги», див. документ за посиланням: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF>

Згідно з Постановою №153 та статтями Бюджетного кодексу України використання коштів гранту повинно бути цільовим, тобто кошти мають бути використані виключно на ті заходи, що передбачені в проекті. Заплановані оплати виконавців, мобільності (відрядження), обладнання, публікації тощо є частиною проектних заходів в межах міжнародної технічної допомоги і мають реалізовуватись згідно з планом заходів проекту та бюджетом проекту. П.45 Постанови №153 «Реципієнт веде облік використаних коштів, які надаються в рамках міжнародної технічної допомоги у вигляді фінансових ресурсів (грантів), а бенефіціар за результатами моніторингу згідно з додатком 3 до цього Порядку здійснює нагляд за цільовим використанням міжнародної технічної допомоги». (Реципієнт – вищий навчальний заклад, бенефіціар – Міністерство освіти і науки України). Згідно з Постановою №153 всі проекти кожні півроку, за рік та по завершенню проекту повинні подавати звіти – Картки піврічного моніторингу головному бенефіціару – Міністерству освіти і науки України до 10 січня/липня звітного періоду, див. деталі за посиланням: <http://erasmusplus.org.ua/novyny/1206-derzhavna-reiestratsiia-proektiv-yevropeiskoho-soiuzu-v-ukraini-erazmus-zviltennia-vid-splaty-podatku-na-dodanu-vartist-myta-i-obov-iazkovoho-prodazhu-valiuty-zi-zminamy.html>

- 9) **Бюджетний кодекс України** (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>):

Розділ І. Глава 1. Стаття 2. Пункт 15: власні надходження бюджетних установ - кошти, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності;

Розділ ІІ. Стаття 13. Пункт 4. Власні надходження бюджетних установ отримуються додатково до коштів загального фонду бюджету і включаються до спеціального фонду бюджету.

...підгрупа 1 - благодійні внески, гранти та дарунки...

Власні надходження бюджетних установ використовуються (з урахуванням частини дев'ятої статті 51 цього Кодексу) на:

покриття витрат, пов'язаних з організацією та наданням послуг, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю (за рахунок надходжень підгрупи 1 першої групи)...

...організацію основної діяльності бюджетних установ (за рахунок надходжень підгруп 1, 3 і 4 другої групи)...

Пункт 8. Платежі за рахунок спеціального фонду бюджету здійснюються в межах коштів, що фактично надійшли до цього фонду на відповідну мету (з дотриманням вимог частини другої статті 57 цього Кодексу), якщо цим Кодексом та/або законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет) не встановлено інше.

Стаття 29. Джерелами формування спеціального фонду Державного бюджету України в частині доходів (з урахуванням особливостей, визначених пунктом 1 частини другої статті 67-1 цього Кодексу) є...:

Пункт 13)... надходження в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ.

Стаття 30. Пункт 4. Кошти, отримані до спеціального фонду Державного бюджету України згідно з відповідними пунктами частини третьої статті 15, частини третьої статті 29 та частини третьої цієї статті цього Кодексу, спрямовуються відповідно на:

Пункт 12) реалізацію програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ (за рахунок джерел, визначених пунктом 13 частини третьої статті 29 цього Кодексу);

Стаття 43. Пункт 7. Власні надходження державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів культури, отримані як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти, зараховуються на спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті в територіальному органі Казначейства України, або на поточні рахунки у банках державного сектору.

Пункт 8. Видатки спеціального фонду державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів культури, що проводяться за рахунок власних надходжень бюджетних установ, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти, здійснюються у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 56. Пункт 6. Відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних із надходженням і використанням власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів культури, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти, здійснюється у встановленому порядку.

Стаття 87. 1. До видатків, що здійснюються з Державного бюджету України (з урахуванням особливостей, визначених пунктом 5 частини другої статті 67-1 цього Кодексу), належать видатки на: 3) міжнародну діяльність;

Розділ 4. Пункт 25. Контроль за використанням бюджетних коштів щодо власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів культури, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти, здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, див. документ за посиланням: (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-2015-%D0%BF/paran10#n10>).

- 10) **Постанова Кабінету Міністрів України** від 2 вересня 2015 р. № 719 Питання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів культури: Про порядок розміщення на поточних рахунках в банках державного сектору та використання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів культури, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти, та здійснення контролю за використанням власних надходжень, див. документ за посиланням: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/719-2015-%D0%BF>

Таким чином, статті бюджету проекту ВНЗ розподіляє і витрачає відповідно до мети і завдань за детальним кошторисом проекту базуючись на умовах Грантової і Партнерської угод (на оплату виконавців, відрядження працівників, обладнання тощо) за підтримки Міжурядової Рамкової Угоди (див. 1).

- 11) Податковий кодекс України – ПКУ (<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>):

Відповідно до пп. 136.1.15, 136.1 ст. 136 «...для визначення об'єкта оподаткування не враховуються доходи: кошти або майно, що надходять у вигляді **міжнародної технічної допомоги**, яка надається відповідно до чинних міжнародних договорів...».

Згідно з п. 3.2 ст. 3 «...якщо **міжнародним договором**, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені ПКУ, **застосовуються правила міжнародного договору**...».

Відповідно до п.197.11 ст.197 «...звільняються від оподаткування ПДВ операції із ввезення на митну територію України майна як **міжнародної технічної допомоги**, яка надається відповідно до **міжнародних договорів** України...».

12) **Постанова Кабінету Міністрів України** від 4 серпня 2000 р. N 1222 Про затвердження Порядку отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання для потреб їх фінансування

13) **Закон про здійснення державних закупівель (діяв до 01.08.2016р):**

Стаття 6. Міжнародні зобов'язання України у сфері закупівель, пункт 1. Якщо **міжнародним договором** України, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України, передбачено інший порядок закупівлі, ніж порядок, визначений цим Законом, **застосовуються положення міжнародного договору** України....

.....Закупівля товарів, робіт і послуг на умовах їх співфінансування в рамках проектів, що реалізуються за рахунок кредитів, позик, зазначених в абзаці **першому** цієї частини, здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими **відповідними організаціями**, а в разі невстановлення таких правил і процедур - відповідно до цього Закону, див. документ за посиланням: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1197-18>

13а) Новий **Закон України «Про публічні закупівлі»** розміщено за посиланням: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/922-19>

Стаття 6. Міжнародні зобов'язання України у сфері закупівель

1. Якщо міжнародним договором України, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України, передбачено інший порядок закупівлі, ніж порядок, визначений цим Законом, застосовуються положення міжнародного договору України (див. документ1)).

Таким чином, закупівля обладнання відбувається відповідно до правил донора, див. детальний опис процедур закупівлі обладнання в Інструкції ЕАСЕА щодо використання гранту. Довідково, обладнання може бути придбаним на основі тристороннього договору між установою-координатором, постачальником і ВНЗ – приклад на сайті).

Постанова Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2001 р. № 332 (<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/332-2001-%D0%BF>), яка обмежує можливості закупівель обладнання в рамках наявних бюджетних коштів не відноситься до коштів проектів Міжнародної технічної допомоги, можна обґрунтувати Міжурядовою угодою, див. 1).

- 14) **Постанова Національного банку України** «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» від 23.08.2016 № 375, 13.12.2016 № 410 та лист Національного банку України щодо **звільнення від обов'язкового продажу валютних коштів** проектів Міжнародної технічної допомоги:

«Не підлягають обов'язковому продажу на міжбанківському валютному ринку України надходження в іноземній валюті:

...за проектами (програмами) міжнародної технічної допомоги, що пройшли державну реєстрацію;

...за проектами, що здійснюються на підставі угод між Україною і Європейським Союзом про участь України в міжнародних програмах Європейського Союзу;.....»

див. повний текст за посиланням: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0410500-16>

Лист Національного банку від 8.06.2016 № 40-0004/48770: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v40-0500-16>

Для того щоб валюту не було продано банком, необхідно заздалегідь, написати на ім'я керівництва банку офіційного лист, що 'валютні кошти в сумі..., які надійдуть/надійшли на рахунок ВНЗ, є коштами проекту Міжнародної технічної допомоги Європейського Союзу (на основі Міжурядової Угоди), який офіційно зареєстровано в Україні відповідно додатку – Реєстраційна картка проекту №_ видана _____. Відповідно до Постанови Національного банку України «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» від 3 березня 2016 р. №140 звільнені від обов'язкового продажу. Додаткові документи – Рамкова Угода, Грантова Угода, Партнерська Угода.

Зверніть увагу координатора проекту щоб не надсилав кошти поки проект не пройде реєстрацію (від подання документів до отримання картки реєстрації – 15 днів).

- 15) **Щодо митного оформлення проектів міжнародної технічної допомоги:**

a. Лист Міністерства доходів і зборів України від 21.02.14 р. № 4461/7/99-99-19-05-01-17 «Про митне оформлення міжнародної технічної допомоги») щодо розмитнення товарів та обладнання в рамках МТД, див. документ за посиланням: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/podatok-na-dodanu-vartist/listi-dps/print-136263.html>

b. Лист Державної Фіскальної Служби від 16.01.2016 № 765/6/99-99-19-03-02-15, див. документ за посиланням: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/print-66144.html>

- 16) **Інші внутрішні документи ВНЗ:** стратегія розвитку ВНЗ, положення, правила, механізми документи щодо політики участі в міжнародних проектах, положення про мобільність тощо (в рамках автономії ВНЗ).

Корисні документи щодо академічної мобільності і оформлення відряджень:

Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність», Положення про умови матеріального забезпечення осіб, направлених за кордон на навчання та стажування» <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199>

Роз'яснення окремих пунктів Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність

<http://mon.gov.ua/citizens/rozyasnennya/3348/kopiya-roz%E2%80%99yasnennya-okremix-punktiv-polozhennya-pro-poryadok-realizaciyi-prava-na-akademichnu-mobilnist.html>

Щодо практики застосування норм права у випадку колізії Мін'юст України – Лист від 26.12.2008 № 758-0-2-08-19, див. документ за посиланням: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0758323-08>

Постанова Кабінету Міністрів України №98 від 02.02.2011 Ст. 6. (ост.зміни 17.12.2016)
Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/98-2011-%D0%BF>.

Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 1996 р. № 287 Ст. 1, Ст. 3, Ст. 4.
«Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон» (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 17.03.2011 N 362) Розділ I: Ст. 14; Розділ III: Ст. 1.,

Наказ Міністерства фінансів України 13.03.98 № 59 (ост. зміни 11.09.2015) «Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон»
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98>

Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. № 710 (оновлено 01.01.2017)
«Про ефективне використання державних коштів», пункти 19, 20 ** див. документ за посиланням: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/710-2016-%D0%BF/paran60#n60>

** Крім випадків, коли відшкодування витрат на відрядження за кордон здійснюється в повному обсязі за рахунок сторони, що приймає, або за рахунок коштів спеціального фонду кошторису бюджетних установ, отриманих на зазначену мету як гранти, міжнародна технічна допомога, благодійні внески, а також відряджень педагогічних, наукових та науково-педагогічних працівників навчальних закладів та наукових установ, працівників національних закладів культури, які здійснюються за рахунок спеціального фонду або власних доходів, отриманих від провадження господарської діяльності, з метою розвитку міжнародних взаємовідносин в галузі освіти, науки та культури, обміну досвідом та співпраці із закордонними навчальними закладами, науковими установами та закладами культури, участі педагогічних, наукових та науково-педагогічних працівників навчальних закладів та наукових установ у міжнародних олімпіадах, виставках, з'їздах, конгресах, конференціях, забезпечуючи при цьому оптимальний кількісний склад відряджених та строки їх перебування за кордоном.

Лист Міністерства освіти і науки України від 23.05.2014 № 1/9-264, Керівникам вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, які належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України, Про закордонні <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/2382->

Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 1996 р. № 287 (зміни 23.04.2014) Про затвердження Положення про умови матеріального забезпечення осіб, направлених за кордон на навчання та стажування. (Ст. 1, Ст. 3, Ст. 4. «Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон» (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 17.03.2011 N 362 - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98/paran11#n11>) Розділ I: Ст.6. Ст. 14; Розділ III: Ст. 1. та інші) <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287-96-%D0%BF>

Постанова Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 411 «Питання навчання студентів та аспірантів, стажування наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном»: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/411-2011-%D0%BF/paran3#n3>

Довідково, щодо оподаткування грантів з мобільності та порядку виплат, призначених на мобільність див. детальні роз'яснення – Лист ДФС України від 30.01.2015 №2809/7/99-99-12-01-03-17 «Щодо міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування», див. документ за посиланням: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/chinni-dvostoronni-tijuryado/196979.html> - основа Міжурядова Рамкова Угода – див. вище 1).

Корисні матеріали для виконавців проектів: шаблони договорів, підбір нормативно-правової бази, процедури і шаблони для реєстрації проектів, звільнення від ПДВ, митних зборів, продажу валютних коштів, переклад українською мовою інструкцій донора

розміщено: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka2-proekty-spivpratsi/rozvytok-potentsialu-ex-tempus/vikonavtsyam-proektiv.html>